

به نام خدا

خلاصه پایان نامه با عنوان " ماهیت قراردادهای آتی "

ملیحه سادات حسینی - فاطمه صنعتگر

قراردادهای آتی توافق نامه ای مبتنی بر خرید یا فروش دارایی پایه در زمانی معین در آینده و با قیمت مشخص است. در حال حاضر با توجه به آثار اقتصادی و مالی، قراردادهای آتی در بورس اوراق بهادار تهران و بورس کالای ایران همانند سایر بورس های دنیا اجرایی شده است ولی همچنان سؤالاتی را در مورد ماهیت خود به جا گذاشته است، این در حالی است که عده ای از حقوقدانان و فقها آن را مخالف فقه می دانند. بنابراین با انتخاب " ماهیت قراردادهای آتی " به عنوان رساله دوره کارشناسی در صدد بررسی ماهیت این قراردادها به عنوان بخشی از نظام حقوقی کشور بوده ایم.

در تحقیق مذکور سعی شده با معرفی قراردادهای آتی جنبه های حقوقی آن تبیین گردد و مشروعیت یا عدم مشروعیت آن را در فقه مورد بررسی قرار گیرد. همچنین در صدد پاسخ به این سوالات بوده ایم: قراردادهای آتی به کدام یک از نهادهای مشروع در فقه و حقوق موضوعه شباهت دارد؟ انعقاد قراردادهای آتی تابع چه قواعد و مقرراتی می باشد؟ آثار قراردادهای آتی چیست؟

در نهایت نتیجه بدست آمده این بود که علی رغم مخالفت عده ای با اجرای این قراردادها، گروهی دیگر آنها را بلا مانع می دانستند. قائلین به عدم مشروعیت قراردادهای آتی به دلایلی استناد می کردند از جمله: شبهه اکل مال به باطل، فقدان قصد و ... گروه دوم با استناد به اصل آزادی قراردادها معتقد بودند اشخاص آزادند به هر شکل معقول که می خواهند با هم پیمان ببندند مگر اینکه مفاد تراضی به دلیل مخالفت با قانون یا نظم عمومی و اخلاق نامشروع باشد. علاوه بر این، هیچ یک از ایرادات وارده توسط مخالفان صحیح نبوده بنابراین قراردادهای آتی معتبر و مشروع می باشد.

قالب های مطلوب پیشنهاد شده برای توصیف این قراردادها متعددند، از جمله: ایقاع، شرط، بیع سلف، بیع کالی به کالی، جعاله و ... با مقایسه قراردادهای آتی با این نهادها ملاحظه می گردد این قراردادها تفاوت های زیادی با قراردادهای متداول دارند. ویژگی هایی نظیر انجام معامله در بورس های رسمی و با دخالت کارگزار، پرداخت ودیعه، نقش اتاق تسویه در قراردادها و ... این قراردادها را از نهادهای مشابه

متمایز می سازد بنابراین بهتر است آتی ها با همه خصوصیات خود به عنوان یک قرارداد مستقل بر مبنای ماده ۱۰ قانون مدنی مورد بحث قرار گیرند.

قرارداد آتی هنگامی که بر طبق قانون واقع می شود ، یعنی دارای شرایط عمومی و اختصاصی صحت معامله باشد ، بین متعاملین لازم الاتباع است و هرگونه تعهدی را که به وسیله آن نموده اند باید ایفاء کنند.

اصلی ترین تعهدی که طرفین طبق قراردادهای آتی دارند تعهد متقابل طرفین به انجام یک معامله در آینده با شرایط مشخص است و تعهد به تکمیل وجه ودیعه و نیز عملیات تعدیل وجوه همگی به صورت شرط ضمن عقد در قراردادهای آتی گنجانده شده است و اثر خود عقد نیست .